

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 września 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku K. M. o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego, odmówił ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień

1 stycznia 1999 r., ponieważ przeliczenie nie powoduje zmiany wartości kapitału początkowego.

/decyzja – k. 27 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 8 listopada 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku K. M. z dnia 3 października 2017 r. odmówił prawa do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem wynagrodzeń zastępczych na podstawie kart wynagrodzeń z lat 1982 i 1983 wystawionych przez archiwum. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w związku z zatrudnieniem za granicą w okresie od 27 maja 1982 r. do 23 lutego 1983 r. do wyliczenia podstawy wymiaru przyjęto minimalne kwoty wynagrodzeń. Przedłożone przez ubezpieczonego w dniu 8 lipca 2017 r. listy płac za lata 1982 i 1983 dotyczące innych pracowników, poświadczone przez Zakład (...) przy (...) Urzędzie Wojewódzkim w Ł., Archiwum Zakładowe w Ł. nie stanowią podstawy do ponownego przeliczenia świadczenia, ponieważ pracownicy archiwum nie mogą dokonać merytorycznej oceny, którego pracownika zarobki powinny być przyjęte jako wynagrodzenia zastępcze. Takie oceny może dokonać wyłącznie zakład pracy zatrudniający pracownika przed wyjazdem za granicę.

/decyzja – k. 12 plik II akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji złożył ubezpieczony K. M. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika i zaskarżonej decyzji zarzucił naruszenie: §10 pkt 2 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent z dnia 1 kwietnia 1985 r. poprzez jego niezastosowania w okolicznościach niniejszej sprawy i nieuwzględnienie przy ustalaniu kapitału początkowego, którego kwota ma istotny wpływ na ostateczną wielkość świadczenia emerytalnego, okresu zatrudnienia ubezpieczonego na budowie eksportowej w Iraku od 27 maja 1982 r. do

23 lutego 1983 r. – do wyliczeń wskaźnika podstawy wymiaru emerytury za lata 1982 – 1983, pozwany nie przyjął ani kwoty wynagrodzenia zastępczego ani kwoty najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym czasie – za te miesiące, w których ubezpieczony pracował.

W konsekwencji odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji.

/odwołanie – k. 3 – 6, k. 3 – 6 w aktach VIII U 213/18/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie, przytaczając argumentację tożsamą, co w zaskarżonych decyzjach. Ponadto podniósł, że w dniu 8 listopada 2017 roku zawiadomił wnioskodawcę o wszczęciu postępowania z urzędu i pouczył, że doliczenie stażu pracy za okres od 27 maja 1982 r. do 23 lutego 1983 r. na budowie eksportowej za granicą i przyjęcie za ten okres wynagrodzeń minimalnych spowoduje obniżenie wysokości emerytury.

/odpowiedź na odwołanie – k. 8 – 9, k. 8 – 9 w aktach VIII U 213/18/

Postanowieniem z dnia 6 lutego 2018 r. Sąd połączył sprawę VIII U 213/18 ze sprawą VIII U 212/18 celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/postanowienie – k. 10 w aktach VIII U 213/18/

Na rozprawie w dniu 19 czerwca 2019 r. pełnomocnicy stron podtrzymali swoje dotychczasowe stanowiska procesowe. Pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o ustalenie wysokości kapitału początkowego i emerytury odwołującego w oparciu o wynagrodzenia zastępcze M. F. (1).

/protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2019 r. – 00:01:18- 00:03:54 -płyta CD – k. 332/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca K. M. urodził się w dniu (...)

/okoliczność bezsporna/

W dniu 1 września 2017 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę.

/wniosek – k. 1 – 3 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 8 września 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ustalił wartość kapitału początkowego K. M.. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1978 r. do 31 grudnia 1987 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 142,55%.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 142,55% przez kwotę 1220,89 zł tj. kwotę bazową ($142,55\% \times 1220,89 \text{ zł} = 1.740,38 \text{ zł}$).

Do ustalenia wartości kapitału przyjęto okresy składkowe w ilości: 28 lat, 3 miesiące i 15 dni tj. 339 miesięcy oraz okresy nieskładkowe w ilości: 9 miesięcy, 0 dni, tj. 9 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku została wyliczona w następujący sposób:

$293,01 \text{ złotych} \times 85,73\% \text{ (współczynnik proporcjonalny)} = 251,20 \text{ złotych}$

$(339 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 1740,38 \text{ złotych (podstawa wymiaru)} = 639,24 \text{ złotych,}$

$(9 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7\%) : 12 \times 1740,38 \text{ złotych (podstawa wymiaru)} = 9,22 \text{ złotych,}$

RAZEM = 899,66 złotych

$899,66 \text{ złotych} \times 209 \text{ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)} = 188028,94 \text{ złotych (kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 roku)}$.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresów:

- od 9 kwietnia 1974 r. do 8 maja 1974 r., gdyż w w/w okresie ubezpieczony nie podjął zatrudnienia po odbyciu służby wojskowej, a więc nie była opłacana składka na ubezpieczenie społeczne,

- od 26 maja 1982 r. do 17 kwietnia 1983 r., gdyż w tym okresie ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym.

/decyzja o ustaleniu kapitału początkowego – k. 24 – 25 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 2 października 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku z dnia 1 września 2017 r. przyznał K. M. emeryturę od 1 października 2017 r., tj. od daty wejścia w życie ustawy, na mocy której ubezpieczona nabyła prawo do emerytury.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 132941,43 zł
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 702282,18 zł
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 207,80 miesięcy
- wyliczona kwota emerytury wynosi 4019,36 zł

Wysokość emerytury obliczono zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS: $((...),43 + (...),18) / 207,80 = 4019,36$ zł.

Od 1 listopada 2017 r. wysokość świadczenia wyniosła 4019,36 zł brutto.

/decyzja – k. 5 – 6 plik II akt ZUS/

Zaskarżoną z dnia 18 września 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku K. M. o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego, odmówił ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień

1 stycznia 1999 r., ponieważ przeliczenie nie powoduje zmiany wartości kapitału początkowego.

/decyzja – k. 27 plik I akt ZUS/

W dniu 3 października 2017 r. ubezpieczony złożył wniosek o ponowne przeliczenie emerytury i zaliczenie do stażu pracy okresu pracy na budowie eksportowej w okresie od

27 maja 1982 r. do 22 marca 1983 r., przyjmując do wyliczenia świadczenia karty wynagrodzeń grupy robót tynkarskich pracujących w 1982 roku i 1983 roku na podobnych stanowiskach co on w (...) Kombinacie Budowlanym (...). Do wniosku załączył świadectwo pracy i zaświadczenie o pracy na budowie eksportowej w Iraku w okresie 27 maja 1982 r. do 23 lutego 1983 r. w (...).

/wniosek – k. 7, świadectwo pracy – k.8, zaświadczenie – k.9 plik II akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 8 listopada 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku K. M. z dnia 3 października 2017 r. odmówił przeliczenia podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem wynagrodzeń zastępczych na podstawie kart wynagrodzeń z lat 1982 r. i 1983 wystawionych przez archiwum. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w związku z zatrudnieniem za granicą w okresie od 27 maja 1982 r. do 23 lutego 1983 r. do wyliczenia podstawy wymiaru przyjęto minimalne kwoty wynagrodzeń. Przedłożone przez ubezpieczonego w dniu 8 lipca 2017 r. listy płac za lata 1982 i 1983 dotyczące innych pracowników poświadczane przez Zakład (...) przy (...) Urzędzie Wojewódzkim w Ł., Archiwum Zakładowe w Ł. nie stanowią podstawy do ponownego przeliczenia świadczenia, ponieważ pracownicy archiwum nie mogą dokonać merytorycznej oceny, którego pracownika zarobki powinny być przyjęte jako wynagrodzenia zastępcze. Takie oceny może dokonać wyłącznie zakład pracy zatrudniający pracownika przed wyjazdem za granicę.

/decyzja – k. 12 plik II akt ZUS/

W dniu 12 grudnia 2017 r. ubezpieczony reprezentowany przez pełnomocnika ponownie wniósł o uwzględnieniu przy wyliczaniu wysokości emerytury lat 1982 i 1983.

/wniosek – k. 14 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 11 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku K. M. z dnia 12 grudnia 2017 r. odmówił prawa do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem wynagrodzeń na podstawie zaświadczenia wystawionego przez firmę (...).

/decyzja – k. 20 plik II akt ZUS/

Wnioskodawca w okresie od 5 września 1978 r. do 31 maja 1987 r. był zatrudniony w (...) Kombinacie Budowlanym (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarz – tynkarz.

Wynagrodzenie wnioskodawcy w maju 1982 r. wyniosło – 11733 zł.

/świadczenie pracy – k. 11 plik I akt ZUS, akta osobowe wnioskodawcy – k. 17 – 37, k. 47 – 66/

Podczas w/w zatrudnienia wnioskodawca w okresie od 27 maja 1982 r. do 23 lutego 1983 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) na budowie eksportowej w Iraku w charakterze murarza. Wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie walutowe.

/świadczenie pracy – k. 8 plik II akt ZUS, k. 17, zaświadczenie – k. 9 plik II akt ZUS, zaświadczenie – k. 17 plik II, akta osobowe wnioskodawcy – k. 17 – 37, k. 47 – 66 /

Podczas zatrudnienia w (...) Kombinacie Budowlanym (...) ubezpieczony pracował jako murarz – tynkarz. Kombinat stawiał nowe budynki i ubezpieczony tynkował mieszkania. Wnioskodawca pracował w brygadzie, składającej się z 6 – 8 tynkarzy. Brygadą było około 10 – 20. Wynagrodzenie tynkarzy było określone akordowo. W jednej brygadzie z wnioskodawcą pracowali m.in.: M. F. (1) – brygadzysta, J. B. tynkarz – murarz, E. I. murarz – tynkarz, S. S. tynkarz - murarz., którzy podjęli zatrudnienie w tym zakładzie przed odwołującym. Ubezpieczony zastępował M. F. (1) na stanowisku brygadzysty przez około 4 miesiące. Wysokość wynagrodzenia tynkarzy nie była uzależniona od stażu pracy, a od ilości wykonanej pracy. Podczas wykonywania pracy na budowie eksportowej ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie w stałej wysokości plus premię.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 28 maja 2018 r. – 00:06:36 – 00:21:12 – płyta CD – k. 44, zeznania wnioskodawcy z dnia 10 września 2018 r. – 00:02:27 – 00:11:48 – płyta CD – k. 146, zeznania wnioskodawcy z dnia 3 grudnia 2018 r. – 00:08:49 – 00:14:16 – płyta CD – k. 277, zeznania wnioskodawcy z dnia 27 lutego 2019 r. – 00:04:35 – 00:08:15 – płyta CD – k. 309 w związku z zeznaniami wnioskodawcy z dnia 19 czerwca 2019 r. – 00:05:28 – 00:14:19 – płyta CD – 332, akta osobowe wnioskodawcy – k. 17 – 37, k. 47 – 66, karty wynagrodzeń wnioskodawcy – k. 67 – 76 /

J. B. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy od 6 marca 1973 r. do 16 października 1991 r. na stanowisku murarz – tynkarz.

J. B. w trakcie zatrudnienia otrzymał następujące wynagrodzenia:

- od 27 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. – 104.241,00 zł,

- od 1 stycznia 1983 r. do 23 lutego 1983 r. – 23.057,00 zł.

/akta osobowe J. B. – k. 78 – 142, karty wynagrodzeń – k. 143 – 161, k. 228/

M. F. (1) był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy od 13 lutego 1974 r. do

29 lutego 1992 r. na stanowiskach tynkarz – murarz, majster i kierownik robót.

M. F. (1) w trakcie zatrudnienia otrzymał następujące wynagrodzenia:

- od 27 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. – 109.014,00 zł,

- od 1 stycznia 1983 r. do 23 lutego 1983 r. – 26.923,00 zł.

/akta osobowe M. F. (2) – k. 162 – 203, karty wynagrodzeń – k. 204 – 221, k. 228 – 229/

S. S. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy od 13 listopada 1973 r. do

29 lutego 1992 r. na stanowisku murarz – tynkarz.

S. S. w trakcie zatrudnienia otrzymał następujące wynagrodzenia:

- w maju 1982 r. – 13.643 zł,

- od 27 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. – 94.449,00 zł,

- od 1 stycznia 1983 r. do 23 lutego 1983 r. – 23.554,00 zł.

/akta osobowe S. S. – k. 284 – 290, karty wynagrodzeń – k. 291 – 294, pismo procesowe – k. 311/

E. I. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy od 18 sierpnia 1973 r. do

29 lutego 1992 r. na stanowisku murarz – tynkarz.

E. I. w trakcie zatrudnienia otrzymał następujące wynagrodzenia:

- w maju 1982 r. – 13.154 zł,

- od 27 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. – 82.265,00 zł,

- od 1 stycznia 1983 r. do 23 lutego 1983 r. – 23.182,00 zł.

/akta osobowe S. S. – k. 295 – 298, karty wynagrodzeń – k. 299 – 300, pismo procesowe – k. 311/

Hipotetyczne przeliczenie emerytury wnioskodawcy K. M. na dzień

1 października 2017 r. z uwzględnieniem wynagrodzeń za okres od 27 maja 1982 r. do 23 marca 1983 r.

1. na podstawie kart wynagrodzeń J. B. :

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł **143,86%**.

Wyliczona wartość kapitału początkowego wyniosła na dzień 1 stycznia 1999 r. – 193692,84 zł.

Obliczona hipotetyczna wysokość emerytury wyniosła:

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego 723436,65 zł,

- kwota zwaloryzowanych składek 132964,68 zł,

- średnie dalsze trwanie życia 207,80,

$(...,65 + (...),68) \cdot 207,80 = 4121,28$ zł.

Wyliczona hipotetyczna wysokość emerytury na 1 października 2017 r. wyniosła 4121,28 zł, po waloryzacji od 1 marca 2018 r. 4244,09 zł

2. na podstawie kart wynagrodzeń M. F. (1):

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł **144,45%**.

Wyliczona wartość kapitału początkowego wyniosła na dzień 1 stycznia 1999 r. – 194269,68 zł.

Obliczona hipotetyczna wysokość emerytury wyniosła:

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego 725591,14 zł,

- kwota zwaloryzowanych składek 132964,68 zł,

- średnie dalsze trwanie życia 207,80,

$((...),14 + (...),68) \backslash 207,80 = 4131,64$ zł.

Wyliczona hipotetyczna wysokość emerytury na 1 października 2017 r. wyniosła 4131,64 zł, po waloryzacji od 1 marca 2018 r. 4254,76 zł.

3. na podstawie kart wynagrodzeń S. S.:

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł **143,19%** z 10 lat (1978 – 1987).

Wysokość kapitału początkowego wyniosłaby 193040,76 zł, a wysokość świadczenia z uwzględnieniem zwaloryzowanego kapitału początkowego według nowej wysokości na 1 października wyniosłaby 4109,44 zł.

4. na podstawie kart wynagrodzeń E. I.:

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł **142,30%** z 10 lat (1978 – 1987).

Wysokość kapitału początkowego wyniosłaby 192171,32 zł, a wysokość świadczenia z uwzględnieniem zwaloryzowanego kapitału początkowego według nowej wysokości na 1 października wyniosłaby 4093,82 zł.

5. przy przyjęciu minimalnego wynagrodzenia:

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł **137,13%**.

Wyliczona wartość kapitału początkowego wyniosła na dzień 1 stycznia 1999 r. – 187897,27 zł. po waloryzacji kapitał początkowy na dzień nabycia prawa do emerytury tj. 1 października 2017 r. wyniósł 701790,40 zł.

Obliczona hipotetyczna wysokość emerytury 1 października 2017 r. wyniosła 4017 zł:

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego 701790,40 zł,

- kwota zwaloryzowanych składek 132941,43 zł,

- średnie dalsze trwanie życia 207,80

Po waloryzacji od 1 marca 2018 r. emerytura wyniosła 4136,70 zł i jest niższa od dotychczasowej kwoty tj. 4139,14 zł.

/pisma procesowe ZUS – k. 227, k. 247, k. 311/

Ustaleń w toku procesu, Sąd Okręgowy w Łodzi, dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS oraz zeznań wnioskodawcy.

Analizując kwestię przyjęcia wynagrodzenia zastępczego za okres pracy na budowie eksportowej w Iraku, podczas zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Kombinacie Budowlanym (...) w Ł., Sąd badał wynagrodzenia 4 pracowników zatrudnionych z ubezpieczonym w tej samej brygadzie na tym samym stanowisku co wnioskodawca - z wyjątkiem M. F. (1), który był dodatkowo brygadzystą i zarządzał brygadą, w której pracował ubezpieczony.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1270), kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Natomiast zgodnie z ust. 2 tego przepisu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 w/w przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Według ust. 3b w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2013 roku (w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 21 czerwca 2013 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Natomiast w myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Zgodnie zaś z treścią ust. 8 przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku, według wskazanego w nim wzoru.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na

ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 15 ust. 4 w/w ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%, jednakże przy ponownym przeliczeniu wysokości emerytury należy mieć na względzie, iż zgodnie z art. 111 ust. 2 ustawy uwzględnia się kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

Zgodnie z art. 16 cytowanej ustawy przy ustalaniu kolejnych dziesięciu lat kalendarzowych – przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, iż kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

W myśl art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 według art. 25. ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Emerytura, ustalana według zreformowanych zasad dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi, w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę (art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Zgodnie zaś z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych emerytura wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,
- 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych

Stosownie do art. 116 ust. 5 powyższej ustawy do wniosku o emeryturę lub rentę powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo i wysokości tego świadczenia, co oznacza, że ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na wnioskodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2001 roku II UK 297/00).

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku sygn. III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, iż zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonemu dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca zakwestionował fakt, że organ rentowy nie uwzględnił mu przy wyliczaniu kapitału początkowego i w konsekwencji przy ustalaniu wysokości emerytury okresu zatrudnienia na budowie eksportowej w Iraku w okresie od 27 maja 1982 r. do 23 lutego 1983 r.

Zgodnie z § 21 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i (Dz. U. Nr 237 poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie, którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana tu regulacja, wyrażona także w poprzednio obowiązującym Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 poz. 49 ze zm.) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak, aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak m. in. SN w wyroku z 25.07.1997 r. - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324 a także SA w Warszawie wyrok z dnia 4.03.1997r. - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7 SA w Rzeszowie z dnia 27.06.1995 - III Aur 177/95, OSA 1996/10/32, czy SA w Białymstoku III Aur 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Należy podkreślić, iż Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej ze spornym okresem co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonych decyzji w świetle postawionych im zarzutów.

Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia

2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Odnosnie wysokości wynagrodzenia odwołującego się za okres pracy na budowie eksportowej w Iraku od dnia 27 maja 1982 r. do dnia 23 lutego 1983 r. na stanowisku murarza, Sąd przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca zażądał uwzględnienia przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia w tym okresie jego zatrudnienia za granicą, wynagrodzenia zastępczego wskazanego w zaświadczeniu o wysokości zarobków, wystawionym przez Archiwum. Powyższe podważył organ rentowy podnosząc, iż nie można przyjąć tak wskazanego wynagrodzenia, gdyż zaświadczenie o wysokości zarobków zastępczych nie zostało wystawione przez pracodawcę. Należy zgodzić się z organem rentowym, że powyższe zaświadczenie wystawione przez Archiwum nie może być podstawą dokonania ustalenia zarobków za ten sporny okres, jednakże nie z powodów wskazanych przez ZUS. Jak wskazano wyżej wysokość zarobków można udowodniać w każdy możliwy sposób. Zaświadczenie wystawione przez pracodawcę ma tę przewagę nad pozostałymi dokumentami, że dopóki nie zostanie podważone uznaje się je za prawidłowe. W przypadku wystawienia takiego zaświadczenia przez archiwum, musi być ono poddane weryfikacji. Tym samym Sąd Okręgowy w tym zakresie przeprowadził postępowanie dowodowe i załączył do akt sprawy, akta osobowe i płacowe pracowników M. F. (1), J. B., E. I., S. S., którzy poza M. F. (1), który był brygadziwą - byli zatrudnieni na stanowisku takim jak odwołujący się to jest murarz – tynkarz – przed podjęciem pracy na budowie eksportowej, co nie było kwestionowane przez żądną ze stron postępowania. Nadto zachowały się karty wynagrodzeń tych pracowników, obejmujące dokładnie sporny okres lat 1982 – 1983.

Co do zasady żądanie wnioskodawcy znajduje oparcie w obowiązujących przepisach. Zgodnie z § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (t.j. Dz.U.z 1989 r. Nr 11, poz.63 ze zm.) jeżeli w okresie, z którego wynagrodzenie przyjmuje się do ustalenia podstawy wymiaru, pracownik był zatrudniony za granicą, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się za okresy tego zatrudnienia:

- 1) kwoty, od których za te okresy opłacono składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju, albo
- 2) jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed dniem 1 stycznia 1991 r. - kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę.

Jak wskazano wyżej, w toku postępowania sądowego strona może dowodzić wysokości wynagrodzenia na potrzeby ustalenia wysokości podstawy wymiaru świadczenia wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego; zatem dowodem tej okoliczności mogą być zarówno dokumenty dotyczące wynagrodzenia osób zatrudnionych w tym samym okresie, w tym samym zakładzie pracy i przy pracy tego samego rodzaju co ubezpieczony, jak też zeznania tych osób, zaś rzeczą sądu winna być rzetelna analiza przedstawionych dowodów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 17 października 2006 r. III AUa 509/06).

Wnioskodawca w tym spornym okresie nie uzyskiwał żadnego wynagrodzenia, z tytułu którego opłacałby składkę na ubezpieczenie społeczne w kraju. Zatem mając na celu ustalenie wynagrodzenia osób zatrudnionych w tym samym okresie, przy pracy tego samego rodzaju co ubezpieczony, Sąd zebrał dokumentację płacową wskazanych wyżej pracowników, którzy byli zatrudnieni na takim samym stanowisku, jakie wnioskodawca zajmował przed wyjazdem z kraju. Sąd po analizie akt osobowych zatrudnienia w/w pracowników i przesłuchaniu ubezpieczonego w charakterze strony uznał, że nie można uwzględnić zarobków żadnego z tych pracowników jako zarobków pracownika porównywalnego w kraju. Z zeznań wnioskodawcy wynika bowiem jednoznacznie, że on jak i pozostali w/w pracownicy pracowali w akordzie, co oznacza, że każdy z nich otrzymywał wynagrodzenie w wysokości uzależnionej od ilości wykonanej pracy. Z porównania wynagrodzeń w/w pracowników za sporny okres od 27 maja 1982 r. do 23 lutego 1983 r. wynika, że pracownicy ci w w/w okresie otrzymywali wynagrodzenia w różnych wysokościach:

J. B.:

- od 27 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. – 104.241,00 zł,

- od 1 stycznia 1983 r. do 23 lutego 1983 r. – 23.057,00 zł.

M. F. (1):

- od 27 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. – 109.014,00 zł,

- od 1 stycznia 1983 r. do 23 lutego 1983 r. – 26.923,00 zł.

S. S.:

- od 27 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. – 94.449,00 zł,

- od 1 stycznia 1983 r. do 23 lutego 1983 r. – 23.554,00 zł.

E. I.:

- od 27 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. – 82.265,00 zł,

- od 1 stycznia 1983 r. do 23 lutego 1983 r. – 23.182,00 zł.

A zatem nie można przyjąć wynagrodzenia żadnego z tych pracowników jako wynagrodzenia pracownika porównywalnego.

Ustawowym wymogiem jest wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych zarobków – dotyczy to też wynagrodzenia zastępczego - jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości. W niniejszej sprawie na podstawie kart wynagrodzeń w/w pracowników nie da się ustalić wynagrodzenia ubezpieczonego w spornym okresie w sposób pewny.

Sąd, mając na uwadze dyrektywę nakazującą wszechstronne zbadanie sprawy, zobowiązał organ rentowy do hipotetycznego wyliczenia emerytury przyjmując najniższe wynagrodzenie za okres od 27 maja 1982 r. do 23 marca 1983 r. Organ rentowy dokonał stosownego wyliczenia wysokości dochodów wnioskodawcy. Z porównania uzyskanych wyników z wyliczeniami będącymi podstawą wydania zaskarżonych decyzji, w sposób jednoznaczny wynika, że przeliczenie świadczenia z uwzględnieniem najniższych wynagrodzeń nie spowodowało korzystnej dla odwołującego zmiany wskaźnika wysokości kapitału początkowego, a w konsekwencji zmiany wysokości kapitału początkowego i samej emerytury.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 137,17%, obliczona hipotetyczna wysokość emerytury od 1 października 2017 r. wyniosła 4017 zł (od 1.03.2018 r. – 4136,70 zł). Najkorzystniejszy jest zaś dla wnioskodawcy dotychczasowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 142,55%. Wysokość emerytury wyliczona w oparciu o w/w wskaźnik od 1 marca 2018 r. wynosi 4139,14 zł.

Mając na uwadze, że w toku postępowania ubezpieczony nie udowodnił okoliczności leżących u podstaw odwołania Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c., odwołanie oddalił w sentencji wyroku.

K.K.-W.

z/odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnom. wnioskodawcy